

Vlaams
Parlement

stuk **1213** (2010-2011) – Nr. 2
ingediend op 15 februari 2012 (2011-2012)

Conceptnota voor nieuwe regelgeving

van de heren Sven Gatz en Luckas Van Der Taelen,
de dames Ann Brusseel en Elisabeth Meuleman
en de heren Jean-Jacques De Gucht, Filip Watteeuw en Sas van Rouveroij

Vlaanderen in het Brussel van de toekomst.
Brussel in het Vlaanderen van de toekomst

Verslag

namens de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
uitgebracht door mevrouw Yamila Idrissi

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Mark Demesmaeker.

Vaste leden:

mevrouw Karin Brouwers, de heren Tom Dehaene, Paul Delva, Eric Van Rompuy;
mevrouw Marijke Dillen, de heren Wim Van Dijck, Joris Van Hauthem;
de dames Ann Brusseel, Irina De Knop;
de dames Mia De Vits, Yamila Idrissi;
de heren Mark Demesmaeker, Willy Segers;
de heer Boudewijn Bouckaert;
de heer Luckas Van Der Taelen.

Plaatsvervangers:

de heren Ludwig Caluwé, Jan Laurys, Johan Sauwens, Koen Van den Heuvel;
de dames Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, Gerda Van Steenberge, Linda Vissers;
de dames Gwenny De Vroe, Khadija Zamouri;
mevrouw Else De Wachter, de heer Marcel Logist;
de heer Lieven Dehandschutter, mevrouw Tine Eerlingen;
de heer Peter Reekmans;
de heer Hermes Sanctorum.

Toegevoegde leden:

de heer Christian Van Eyken.

Stukken in het dossier:

1213 (2010-2011) – Nr. 1: Conceptnota voor nieuwe regelgeving

INHOUD

1. Toelichting door de heer Luckas Van Der Taelen, indiener	4
2. Toelichting door mevrouw Ann Brusseel, indiener	5
3. Bespreking	6
3.1. Vergadering van 25 januari 2012.....	6
3.2. Vergadering van 1 februari 2012	10

De Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand behandelde de conceptnota voor nieuwe regelgeving. Vlaanderen in het Brussel van de toekomst. Brussel in het Vlaanderen van de toekomst, op 25 januari en 1 februari 2012.

1. Toelichting door de heer Luckas Van Der Taelen, indiener

De heer Sven Gatz, die zijn verdienstelijke politieke carrière ondertussen beëindigd heeft, heeft destijds het initiatief genomen tot deze conceptnota. Een conceptnota is volgens de heer *Luckas Van Der Taelen* een van de meest interessante initiatieven die een parlements-lid kan nemen. Het staat los van de waan van de dag, het is niet reactief op hetgeen door de regering wordt aangedragen. Dat betekent niet dat een conceptnota partijgebonden is. De indieners brengen een probleemstelling aan waarvan ze menen dat het noodzakelijk is dat het parlement erover debatteert. Brussel is een thema dat in veel debatten ten minste latent aanwezig is. Zoals bij het Monster van Loch Ness vraagt men zich af wanneer het zal opduiken.

Brussel is een determinerende factor. Dat is niet vreemd als men de recente evoluties van het Brusselse Gewest ziet. Brussel heeft altijd een grote plaats ingenomen in de Vlaamse politiek, maar in de jaren tachtig leek de stad stilgevallen. Dat bleek uit de cijfers: de bevolking verouderde langzaam en verminderde. Het voelde aan alsof Brussel zijn ‘moment de gloire’ achter zich had. Het Nederlands kwam steeds meer in de verdrukking.

De volgende decennia heeft er een belangrijke ommezwaai plaatsgevonden. Het demografische aspect is een zeer indrukwekkende factor. Terwijl de bevolking begin de jaren tachtig verminderde, is het nu een van de snelst groeiende grootsteden in West-Europa. Niemand kan naast die enorme bevolkingstoename kijken. De impact zal het grootste zijn op Vlaanderen: waar men het ook over heeft in de Vlaamse politiek komt men Brussel tegen. Het meest voor de hand liggend is natuurlijk de Vlaamse Rand die daarvan nu al de gevolgen aan den lijve ondervindt. Naast de grote inwijking naar en bevolkingsboom in Brussel is er immers ook een grote uitwijking, die zeer verscheiden van aard is en verschilt van de uitwijking in de jaren 60, 70, 80 die bestond uit francofone bourgeoisie die weigerde een woord Nederlands te spreken. De situatie is dus enorm veranderd, voor iedereen en voor elk landsdeel.

Aan demografische wetten kan men niet ontsnappen. Onlangs las de heer Luckas Van Der Taelen een artikel over de demografische ontwikkeling in Seoul. Die stad heeft ook een enorme groei gekend. Bij de eerste tekenen van groei heeft men een groene gordel rondom de stad aangelegd in de hoop de groei in te tomen. De gordel is ongeschonden gebleven maar de stad is zich spectaculair beginnen uitbreiden achter de gordel. Ook hier ziet men dat de groei in Brussel zich voortzet tot ver achter de Vlaamse Rand: in Aalst, Leuven, Aarschot enzovoort.

Het politieke discours uit de jaren 80 is vandaag niet meer van toepassing. Men moet dringend afstappen van het romantische beeld van Brussel waar men misschien nog hoopte het Vlaamse karakter te redden. De concepten over hoe de belangen van Vlaanderen gediend worden moeten aangepast worden aan de realiteit. Het is een van de grootste uitdagingen om de platgetreden paden te verlaten, en ‘out of the box’ en zelfs misschien politiek incorrect te durven denken, in alle partijen.

Deze conceptnota is niet polemisch bedoeld. Niemand wordt met de vinger gewezen. De indieners verwachten wel dat alle politieke partijen rekening houden met de nieuwe realiteit.

Wat doet het Vlaams Parlement met de beleidsmaatregelen die in het verleden werden geïntroduceerd? Het gaat hier vooral om de Brusselnorm. De heer Luckas Van Der Taelen is altijd een groot voorstander geweest van deze norm omdat alles wat Vlaanderen in

Brussel doet zich niet beperkt tot de eigen gemeenschap maar zich in principe openstelt voor minstens een derde van de Brusselaars. Volgens een VUB-studie heeft minstens 30% van de Brusselaars een passieve kennis van het Nederlands. De vraag die deze conceptnota stelt is: hoe kan Vlaanderen die Brusselnorm aanhouden? Als de bevolking blijft stijgen zoals nu, zal ze met 20% toenemen. Wil Vlaanderen die immense investering doen? Nu al investeert Vlaanderen zeer veel in onderwijs, maar het mag nog ambitieuzer zijn. De heer Luckas Van Der Taelen pleit hiervoor want op middellange termijn zal men de vruchten ervan plukken. Men moet ervoor zorgen dat de emigranten naar de Vlaamse Rand meer-talig zijn.

Een andere optie is Brussel loslaten. Brussel wordt slecht beheerd; beter beheer zal zich opdringen, hopelijk niet nadat er een ramp is gebeurd. Maar dat slechte beheer is geen reden om te zeggen dat Vlaanderen Brussel niet nodig heeft. Brussel zal altijd een grote impact hebben, zelfs op een autonoom Vlaanderen. Men kan geen muur bouwen rond een stad. Als Brussel uitbreidt is het in Vlaanderen. Er is geen andere mogelijkheid.

Naast de vraag over het aanhouden van de Brusselnorm brengt de conceptnota een tiental redenen naar voren waarom Vlaanderen die band met Brussel moet blijven cultiveren. Om historische, politieke redenen. De positie van de Vlamingen zal enorm onder druk komen te staan als er geen aangepaste politiek ten aanzien van Brussel wordt gevoerd. Met de toename van de bevolking zal de gewaarborgde vertegenwoordiging van de Vlamingen in Brussel in vraag gesteld worden, want in hoeverre zullen ze nog representatief zijn? Zeker door de splitsing van de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde zal er vanuit Brussel nooit meer een Vlaamse verkozen in de federale Kamer zetelen. Daardoor zal het gewicht van de Vlaamse Brusselaars verminderen.

Centrale vraag is dus: wat doet Vlaanderen met de Brusselnorm? De Brusseltoets heeft minder consequenties. De indiener wil tot slot onderstrepen dat de Brusselnorm niet mag verworden tot iets kwalitatief. Het moet kwalitatief zijn, maar het moet ook een kwantitatieve norm blijven.

2. Toelichting door mevrouw Ann Brusseel, indiener

Brussel is een troef voor het land. Het is de economische motor, de hoofdstad van het land, de hoofdstad van Europa. Dat is al een voldoende reden om Brussel te koesteren, zegt mevrouw *Ann Brusseel*. Europa biedt een enorme meerwaarde voor Vlaanderen; het brengt een dynamiek op gang voor heel het land. Die economische motor heeft olie nodig. Brussel levert 25% van de jobs, 30% van het bbp. De olie is een metafoor voor een goede samenwerking tussen gewesten en gemeenschappen. Zodat Brussel kan groeien in activiteit, creativiteit, kwaliteit. Het is de vrees van de indieners dat men de noodzaak van samenwerking niet inziet. Er kan pas vooruitgang komen als de oude tegenstellingen overwonnen worden. Zonder sterke stad ondervindt iedereen de lasten op het vlak van wonen, werk, mobiliteit enzovoort. Iedereen is het eens over die uitdagingen. Er is synergie nodig tussen de gewesten om die problemen op te lossen en iedereen omhoog te tillen, meer comfort te bieden. Voor wie er woont, werkt, ook voor wie in de Rand woont of in steden als Aalst en Mechelen die met de ‘overloop’ geconfronteerd worden van mensen die Brussel verlaten.

Mevrouw *Ann Brusseel* doet een warm pleidooi voor samenwerking en om ‘out of the box’ na te denken. De situatie is dermate geëvolueerd dat er geen andere keuze bestaat. Het is niet enkel een kwestie na te gaan of de Brusselnorm nog haalbaar en wenselijk is. De Brusselnorm is ontstaan toen er nog de oude tweedeling was tussen de Vlaamse en de Franse Gemeenschap. Nu is het aantal gemeenschappen veel talrijker. De situatie is complexer geworden. De OpenVld-fractie stelt zich de vraag waarom de Vlaamse Gemeenschap er enkel voor de Vlamingen zou zijn. Veel mensen zijn bereid Nederlands te leren, het succes van de cursussen van het Huis van het Nederlands is immens. Vlaanderen mag

de kans niet laten liggen om zoveel Nederlandskundigen op te leiden. Dat is in het voordeel van alle Brusselaars en van alle Vlamingen, waar ze ook wonen.

Het komt erop aan zich op de nieuwe realiteit te enten en creatieve en constructieve projecten op poten te zetten om de uitdagingen aan te gaan. Mevrouw Brusseelel hoopt dat Brussel terug op de kaart gezet wordt in het Vlaams Parlement, in Vlaanderen.

3. Bespreking

3.1. *Vergadering van 25 januari 2012*

Mevrouw *Yamila Idrissi* had hoge verwachtingen ten aanzien van de conceptnota. Zeker met indieners als Sven Gatz en Luckas Van Der Taelen had het lid een diepgaande analyse verwacht, gevolgd door visionaire ideeën en geschreven met een scherpe pen. De tekst gaat echter niet over Brusselaars maar over het belang van Brussel voor Vlaanderen. De tekst gaat dus over Vlaanderen in plaats van over Brussel.

Verschillende keren wordt de uitdrukking ‘out of the box’ gebruikt. Het lid heeft echter weinig ‘out of the box’-ideeën teruggevonden in deze conceptnota. Het is een defensieve nota die berust op eigenbelang als men de redenen bekijkt die de indieners aanhalen. Ten eerste moet Vlaanderen volgens de auteurs blijven investeren in Brussel om een voet tussen de deur te houden van deze metropool met zo een belangrijke internationale naam-bekendheid. Dankzij het merk Brussel kan Vlaanderen haar imago op internationale fora verbeteren. Ook de tweede reden is gebaseerd op het behoud van de Vlaamse welvaart dankzij Brussel. Terwijl een gebrek aan gekwalificeerd personeel de groei in Vlaanderen afremt, heeft Brussel heel wat jonge werklozen in voorraad die de Vlaamse vacatures kunnen invullen. Investeren in Brussel is natuurlijk noodzakelijk, maar vooral om al die jonge arbeidskrachten klaar te stomen voor de Vlaamse economie. Spreekster zou liever zien dat in jonge arbeidskrachten wordt geïnvesteerd om jongeren een toekomst te geven.

Naast economische redenen zijn er volgens de heren Gatz en Van Der Taelen ook politiek-strategische redenen om in Brussel te investeren. Ook hier is het al eigenbelang wat de klok slaat. Vlaanderen moet met investeringen in het onderwijs de sympathie opwekken van de Brusselaars. Zoveel mogelijk Brusselaars moeten Nederlands leren, niet om hun positie op de arbeidsmarkt te verstevigen, maar om de instortende politieke positie van de Vlamingen in Brussel te stutten. Van deze redenering draait de maag van mevrouw Yamila Idrissi om. Daar komt volgens de ondertekenaars van de conceptnota nog een aangenaam effect bij: hoe meer Brusselaars Nederlands spreken, hoe minder de Vlaamse Rand zal verfransen en verstedelijken. Investeer in Brussel zodat de Vlamingen met z’n allen op hun akkers zo weinig mogelijk last hebben van die vervelende stadsbewoners.

Mevrouw Yamila Idrissi verzet zich met klem tegen deze op eigenbelang, nut en strategie gebaseerde visie op Brussel. Het stadsproject waar zijzelf en haar partij voor staat is gebaseerd op vooruitgang in de stad zelf, en niet (enkel) rond de stad in de suburbane wijken. Ze willen investeren in de stad om deze leefbaar te maken, investeren in de Brusselaars zelf, in de culturele en taalrijkdom, de stad aantrekkelijk maken voor jonge gezinnen om in te wonen en te werken.

De auteurs degraderen de stad daarentegen tot een soort favela van jonge arbeidskrachten die ’s morgens naar de Fabriek Vlaanderen gebracht worden om er de huizen te poetsen en in de bedrijven te gaan werken. Natuurlijk is de partij van het lid ook een voorstander van een betere arbeidsmobiliteit, maar in de eerste plaats in het belang van de werkloze jongere in Kuregem, en niet voor het behoud van de welvaart van het Pajottenland of anderen. Het doel van het stadsproject is Brussel zelf, de stad en haar bewoners, en niet het veilig stellen van de welvaart van Vlaanderen op kosten van de stad.

De houding van de indianers is erg cynisch, vindt mevrouw Yamila Idrissi: ze geloven niet meer dat ze het Vlaams Parlement kunnen overtuigen om in Brussel te investeren. (Daarentegen bleek onlangs bijna eensgezindheid om de VRT in Brussel te houden.) Daarom willen ze bewijzen dat er voldoende redenen zijn om uit eigenbelang te blijven investeren in Brussel. Het is de visie van de bange politicus die vreest dat hij de tijdsgeest van de afkeer van de stad niet meer de baas kan, en hierdoor net afstevent op datgene waar hij zo bang voor is.

De mooiste illustratie bij deze stelling is het volgende citaat: “de welvaart van Vlaanderen heeft niets te winnen met Brusselse miserie en chaos” (*Parl. St. Vl. Parl.* 2011-12, nr. 1213/1, p. 9). Wat de Brusselaars zelf te winnen hebben bij die miserie en chaos, is hun probleem. Het antwoord van vele Brusselaars op deze koude, kille visie op de band tussen Vlaanderen en Brussel zou wel eens kunnen zijn: “Neen bedankt, als dit de redenen zijn voor Vlaanderen om in Brussel te investeren, dan hoeft het niet meer voor ons.”.

De heer *Wim Van Dijck* zegt de nota door een iets positievere bril te lezen dan de vorige spreker. De conceptnota biedt veel stof tot nadenken. Soms worden nagels met koppen geslagen. Dat betekent niet dat spreker het met alles eens is. Veel items in de nota zijn niet nieuw. Vlaams Belang bekijkt de relatie met Brussel vanuit een andere staatkundige bril dan de andere partijen. Vlaams Belang gaat uit van een onafhankelijkheidsscenario. De voorkeur gaat naar Brussel als tweetalig stadsgewest dat deel uitmaakt van een onafhankelijk Vlaanderen. Vlaams Belang is ervan overtuigd dat dat internationaal hard te maken is. Voor de argumentatie verwijst hij naar het boek ‘De Ordelijke Opdeling’. Maar zelfs als Brussel een eigen weg zou gaan als autonome Europese hoofdstad blijft het geografisch gelegen in Vlaanderen. Brussel en Vlaanderen zijn en zullen nauw verbonden regio’s blijven.

De heer Wim Van Dijck onderschrijft daarom een groot deel van de tien redenen opgesomd in de conceptnota om blijvend te investeren in Brussel. Ook wat betreft het onderwijs en de kennis van het Nederlands. Brussel ziet er inderdaad heel anders uit qua bevolkingssamenstelling dan in de jaren 60. Men kan het stilaan moeilijk nog een Frans-talige stad noemen, in die zin dat er in de privésfeer veel andere talen gesproken worden dan het Frans of het Nederlands. Als officiële taal en als cultuurtaal is het Frans wel nog dominant. Het is van belang dat alle mensen die een andere thuistaal hebben dan het Frans of het Nederlands kennis maken met het Nederlands. Vandaar het belang van het Nederlandstalige onderwijs in Brussel en het feit dat Vlaanderen daarin veel investeert.

De demografische groei vraagt inderdaad een afdoend Vlaams antwoord. Op het vlak van onderwijs en inburgering zijn zeer grote inspanningen nodig. Toch hoopt Vlaams Belang dat het in de nota vooropgezette groeiscenario kan worden afgeremd door een strenger migratiebeleid (vooral van migratie van buiten Europa), ook ten behoeve van de andere centrumsteden. Dat neemt niet weg dat met pakweg 100.000-150.000 minder inwijkelingen er nog een gigantische toename van de bevolking te verwachten is tegen 2030.

De heer Van Dijck vindt deze conceptnota een goede aanzet tot discussie, die al gauw een discussie over centen en over de staatshervorming zal worden. De indianers van de nota hebben het institutionele aspect terzijde geschoven, maar in de praktijk is dat echter onmogelijk. Men zal het daar zeker over moeten hebben. Tot slot merkt het lid op dat de indianers zich zelf niet uitspreken over de richting die ze willen uitgaan met de 300.000-norm. Voor Vlaams Belang kan het in elk geval niet minder zijn dan die norm. Die norm heeft Vlaanderen een gezicht gegeven in Brussel. Het feit dat Vlaanderen uitdrukkelijk in Brussel aanwezig is en daarvoor wordt geapprecieerd, is te danken aan de 300.000-norm. Ze moet dus in stand gehouden worden, en zo mogelijk uitgebreid, maar dat zal afhangen van de budgettaire mogelijkheden.

De heer *Willy Segers* had meer verwacht van de conceptnota. De meeste van de columns van de heer *Lukas Van Der Taelen* waren misschien een betere basis geweest voor discussie. Zeker als de politieke oppositie zich verenigt en als de initiatiefnemer de heer *Sven Gatz* is, had hij meer verwacht van de conceptnota. En meer voorstellen tot oplossing.

Politiek-inhoudelijk ontbreekt in de historiek de oprichting van de Brusselse instellingen en de evaluatie ervan na iets meer dan twintig jaar. Precies dat aspect interesseert de N-VA. De federale onderhandelingen vorige zomer en de daaropvolgende maanden zijn een gemiste kans geweest om daar verandering in te brengen. De indieners van de conceptnota schuiven dat aspect in één zin opzij, maar dat is juist essentieel in het verhaal. De titel beantwoordt duidelijk aan een uitdaging waar N-VA zich volop achter wil zetten, maar er moeten bij deze conceptnota de nodige kanttekeningen gemaakt worden.

De uitdagingen voor de toekomst zijn gekend: de overbevolking en de gevolgen daarvan op onderwijs, jeugdzorg, woonbeleid, de uitdrijving buiten de stad enzovoort. Er wordt wel aan voorbijgegaan dat de belangrijkste bevoegdheden gewestbevoegdheden zijn. Het institutionele aspect opzij schuiven betekent op voorhand een stuk van de oplossing niet bekijken. Wat is de mening van het Brusselse Gewest? Niet alles kan vanzelfsprekend in deze commissie besproken worden, maar de commissie kan de linken op de juiste plaatsen brengen. Het kerntakendebat is de essentie om deze vragen te beantwoorden of om ze richting te geven.

Spreker is dus deels teleurgesteld, maar N-VA is bereid om positief mee te werken. De conceptnota neemt zelf geen standpunt in over de Brusselnorm en de gevolgen van de demografische explosie. Misschien is het de bedoeling het debat te openen, maar het is reeds lang geopend. Het is niet de eerste keer dat deze – terechte – opmerkingen besproken worden in deze commissie.

Vormelijk maken de indieners wel fouten. De Brusselnorm en de Brusseltoets worden raar omschreven. Afrondend zegt de heer *Willy Segers* dat N-VA zich positief inschakelt in de vraagstelling: Vlaanderen in het Brussel van de toekomst en Brussel in het Vlaanderen van de toekomst. Hij wacht op voorstellen van de auteurs.

De heer *Paul Delva* maakte de bedenking dat er meer concept zit in de drie auteurs dan er neergeschreven is in de conceptnota. Op zich is het een goed initiatief. De fundamentele vraag is wat de toegevoegde waarde is ten aanzien van de teksten die reeds bestonden: het regeerakkoord, de beleidsnota, de goedgekeurde motie, de beleidsbrieven. Hij heeft die toegevoegde waarde niet direct gevonden.

Het spreekt voor zich dat de werkzaamheden van de Task Force Brussel en het aankomende kerntakendebat van groot belang zullen zijn voor het Vlaamse beleid in Brussel de komende jaren. Hopelijk zal dat voor lange tijd richtinggevend zijn voor het Vlaamse Brusselbeleid. De indieners geven zelf toe dat de nota beperkt is, ze gaat bewust niet in op de institutionele aspecten. Nochtans kan een debat daarover ook goed zijn, ook in deze commissie.

Het lid vindt het wel zeer vreemd dat de Vlaamse Gemeenschapscommissie niet in de conceptnota terug te vinden is. Nochtans is spreker ervan overtuigd dat ook de indieners geloven in de belangrijke rol van de VGC, een poort van Vlaanderen in Brussel. Misschien kan daarover verder op teruggekomen worden in de discussie over de nota.

De heer *Delva* veronderstelt dat als de conceptnota spreekt over de Brusselnorm eigenlijk de Brusseltoets wordt bedoeld en als er sprake is van de 300.000-norm de Brusselnorm wordt bedoeld. Zeker in deze commissie moet men af van de term 300.000-norm want het weerspiegelt niet waarover het gaat. 300.000 is veel te weinig; men spreekt van de 30%-norm. Brussel zit nu al ruim boven het miljoen inwoners; het gaat dus nu al niet meer over

de 300.000-norm maar over de 340.000-360.000-norm of zelfs meer. De term 300.000-norm miskent de demografische evolutie. Men moet die term begraven en spreken over de 30%-norm.

De nota stelt dat het tijd wordt dat Vlaanderen zich duidelijk uitspreekt over haar relatie met Brussel. De heer Paul Delva is niet de mening toegedaan dat daar het probleem ligt. In de Vlaamse Regering staan de neuzen over Brussel in dezelfde richting. Het punt is niet hoe ze zich uitspreekt over Brussel maar hoe ze in de praktijk omgaat met alle aspecten van haar beleid die op de hoofdstad betrekking hebben. Er is soms een kloof tussen de woorden en de daden. Het lid maakt daar persoonlijk een punt van om die kloof zoveel mogelijk op te volgen.

Wat de conceptnota niet vermeldt is de labofunctie van Brussel voor Vlaanderen, vermits Brussel op een aantal domeinen voorloper is in evoluties in Vlaanderen. Experimenten die goed aflopen moeten gevaloriseerd worden in de rest van Vlaanderen, zegt het lid. Ook wordt Brussel in de conceptnota te weinig gepositioneerd als ontmoetingsplaats voor de gemeenschappen. Die gemeenschappen hebben er alle belang bij dat er meer samen-gewerkt wordt op allerlei domeinen. Er is ook nog ruimte voor verbetering in de relatie tussen de gemeenschappen en het Brusselse Gewest. Het zou goed zijn daar even over te spreken.

Concluderend vindt de heer Paul Delva het bestaan en de bespreking van de conceptnota goed, hetgeen de verdienste is van de indieners.

De heer *Lukas Van Der Taelen* repliceert dat de indieners uitgegaan zijn van een aantal premissen, waarvan het bekendste is dat men de meester kent in zijn beperking. Het was allerm minst de bedoeling om de hele situatie in Brussel te analyseren zoals op andere fora gebeurt. Het was evenmin de ambitie de problemen aan te kaarten die vanuit Brussel moeten worden opgelost. Jeugdwerkloosheid bijvoorbeeld is de bevoegdheid van het Brusselse Gewest. Daarover discussiëren is niet productief als men naar een welbepaalde vraag toe werkt, namelijk wat is de verhouding van Vlaanderen ten opzichte van Brussel, wat wil Vlaanderen met Brussel? Mevrouw Idrissi heeft op één essentiële vraag niet geantwoord: wat met die Brusselnorm? De heer Van Der Taelen wil die kwalitatief, maar vooral ook kwantitatief maken.

Het was niet de bedoeling de ultieme analyse van de Brusselse situatie te schrijven – dat zou pretentiefus en onproductief geweest zijn – maar toe te spitsen op de vraag wat de ambities van Vlaanderen moeten zijn binnen de Vlaamse bevoegdheden. Voor het lid gaat het vooral om onderwijs. De heer Van Der Taelen wordt op zijn beurt onwel als hij ervan verdacht wordt het verbeteren van het onderwijs in Brussel enkel te zien in het kader van de Vlaamse belangen. Men moet van zeer slechte wil zijn om ervan uit te gaan dat als men jongeren opvoedt tot drietalige burgers daardoor hun plaats op de arbeidsmarkt niet zou versterken. Mevrouw Idrissi zegt dat Vlaanderen niet kan leven met Brusselse miserie. Als ze van goede wil is weet ze dat het lid juist die jongeren uit de miserie wil halen. Maar in de politiek spelen altijd veel belangen tegelijkertijd. Men moet de zaken op een niet-emotionele manier durven duiden. Het lid durft eerlijk te stellen dat als men de situatie van de jongeren verbetert dat uiteraard positief is voor henzelf, maar ook positieve gevolgen heeft voor Brussel en de hele Rand. Wat heeft dat te maken met afkeer in de Rand van de stedelijkheid?

Mevrouw *Yamila Idrissi* merkt op dat zij het met de heer Van Der Taelen eens is als hij het zo zegt. De heer *Lukas Van Der Taelen* repliceert dat zij wist dat hij dat zo zegt. Mevrouw *Yamila Idrissi* ontkent dat. De heer Van Der Taelen heeft gezegd dat investeren in Nederlandstalig onderwijs ook belangrijk is voor de politieke situatie voor de Nederlandstaligen in Brussel. Anders zou het Nederlandstalige kiespubliek afkolven. Met dat argument van zieleljes winnen is mevrouw Yamila Idrissi het niet eens. Dat is een machtsargument. Zij wil

dat in het Nederlandstalige onderwijs geïnvesteerd wordt omwille van de jongeren. Dat staat centraal.

3.2. *Vergadering van 1 februari 2012*

Deze conceptnota had een bescheiden doel, namelijk het op gang brengen van een kamerbreed debat, zegt de heer *Luckas Van Der Taelen*. Zijn parlementaire ervaring leert hem dat in dit parlement een initiatief van de oppositie niet gesteund wordt door de meerderheid. In het Europees Parlement ligt dat anders. Een tekst wordt daar desnoods zo geamendeerd dat de indiener hem niet meer herkent, maar hij wordt wel goedgekeurd door het hele parlement. Spreker kan begrijpen dat een voorstel van decreet op weerstand stuit omdat dat belangrijke gevolgen heeft, maar een tekst als deze conceptnota heeft andere ambities. Deze tekst is geschreven in de geest van een rapport voor het Europees Parlement dat door de inbreng van andere standpunten sterke wijzigingen ondergaat, maar door iedereen gedragen wordt.

Sommigen zijn ontgoocheld omdat ze ‘de verve’ van de columns missen in deze tekst. Het lid heeft geprobeerd een niet-polemische tekst te schrijven. Het is een beschrijving van de feiten waarbij een politieke vraag wordt gesteld en een politiek initiatief wordt gevraagd. De heer Van Der Taelen geeft toe dat er soms verwarring is in de tekst over de Brussel-norm enerzijds en de Brusseltoets anderzijds. De politieke vraag – en daar heeft het lid nog niet veel reactie op gekregen – is of Vlaanderen de Brussel-norm wil aanhouden in haar huidige vorm, in al zijn consequenties. Het lid zelf pleit voor de handhaving ervan, vastgekoppeld aan een assertieve Vlaamse politiek in Brussel die te maken heeft met het toegankelijk maken van het Nederlandstalige onderwijs voor iedereen. Dat is een gigantische investering. Het gaat erom alle Brusselse jongeren een degelijke opleiding te kunnen aanbieden en ze tot drietalige burgers te maken.

De heer Luckas Van Der Taelen vindt het niet prettig van mevrouw Idrissi te moeten horen dat haar maag omdraait bij het lezen van de tekst. Hij wil een voorbeeld geven van hoe woorden verkeerd geïnterpreteerd kunnen worden. In een open brief aan een bekend pianist die Brussel verlaat voor Sint-Martens-Latem schrijft mevrouw Idrissi op het einde dat ze hem wel begrijpt wegens de problemen in Brussel. De jonge Brusselaars die zich ongehoord gedragen noemt ze ongewenste kinderen. Bij het lezen van deze passage kan de maag van het lid ook omdraaien, maar soms moet men pogen af te stappen van een partijgebonden benadering van een tekst. Mevrouw Idrissi voert een soort intifada tegen Groen, zegt de heer Van Der Taelen. Het lid begrijpt dat; er zijn in het verleden onaangename dingen gebeurd tussen Groen en sp.a. Mevrouw Idrissi had moeten beseffen dat de heer Gatz en het lid zelf deze conceptnota geschreven hebben vanuit een positieve ingesteldheid. Zij zegt dat de indieners jongeren uit de favela's van Brussel als werkvoer naar het rijke Vlaanderen willen brengen, en dat de nota vanuit een kille visie op Brussel is geschreven. De heer Van Der Taelen vraagt de tekst opnieuw te lezen; ze is niet vanuit die mentaliteit geschreven, wel integendeel.

Hoe denkt de partij van mevrouw Idrissi over de problemen waarmee de Rand wordt geconfronteerd? De Rand wordt geconfronteerd met immigratie van diverse aard, van hoog opgeleiden, van middenklasse, van niet-opgeleiden. Als er uitwijking ontstaat uit de minder aangename wijken in Brussel, dan wordt die niet door Vlaanderen op gang gebracht maar door mensen die een uitweg zoeken uit de miserie. Die gaan bijvoorbeeld naar Vilvoorde, waar een gerespecteerd partijgenoot van mevrouw Idrissi, de heer Hans Bonte, voorzitter van het OCMW is. Hij heeft in *Le Soir* een interessant interview gegeven over de problemen in Vilvoorde. De heer Van Der Taelen raadt mevrouw Idrissi aan dat interview te lezen. Het interview is hard, maar juist. Hij heeft het over die niet-opgeleide Brusselaars van diverse origine die in Vilvoorde toekomen en er gemarginaliseerd worden omdat ze niet opgeleid zijn en zelfs nauwelijks goed Frans, laat staan Nederlands of Engels spreken. Zijn standpunt was duidelijk: zolang getolereerd wordt dat mensen op die

manier in Brussel worden opgeleid, zal het probleem alleen maar groter worden. Spreker heeft het niet nuttig geacht om in deze conceptnota veel uit te wijden over problemen waar Vlaanderen niet bevoegd over is. Inzake jongerenpolitiek kan Vlaanderen deels via gemeenschapsbevoegdheden optreden, maar men moet ook gewestbevoegdheden hebben om het grondig te kunnen aanpakken.

De toestand van Vilvoorde heeft spreker tot de idee gebracht dat het nuttig zou zijn om via het Vlaams onderwijs meer mensen een degelijke opleiding te geven en te zorgen dat ze drielang zijn. Het lid vindt het niet getuigen van goede wil als dat geïnterpreteerd wordt alsof het proletariaat opgeleid moet worden om zijn heil te zoeken bij de rijke Vlamingen. Dat is niet de juiste ingesteldheid voor een goed debat over de partijgrenzen heen. Eigenlijk gaat het zelfs niet om een debat maar om een gesprek over een dringende oplossing voor regelmatig terugkerende vragen, ook in de wandelgangen. Als op die vraag over de Brusselnorm geen antwoord komt kan men de norm beter afschaffen of een andere naam en invulling geven. Sommige ministers zien de Brusselnorm kwalitatief. Tot nader order is de Brusselnorm nog steeds kwantitatief.

Het gaat over degelijke opleidingen aan jongeren uit minder begoede milieus waardoor ze klaargemaakt worden om goed aan het leven te beginnen. Als daarvan het collaterale effect is de positie van de Vlamingen te versterken, dan is de heer Luckas Van Der Taelen daar voorstander van. Zelfs in een confederaal België is het zeer belangrijk dat de positie van de Vlamingen in Brussel gegarandeerd wordt. Anders worden ze een randverschijnsel en zal snel de druk toenemen op hun vertegenwoordiging in de Brusselse Regering en op het model waarbij de twee gemeenschappen in Brussel hun invloedsgebied hebben.

De heer Luckas Van Der Taelen denkt aan die jongeren, ook de heer Gatz. Er zijn in Brussel andere, grote partijen die daar anders over denken en waarmee de sp.a soms gelieerd is. Partijen die liever vegeteren op een bestaande toestand waarbij jongeren in de miserie worden gehouden, omdat ze principieel tegen een goede opleiding zijn, tegen de kennis van het Nederlands, van het Engels. Gelukkig komt er verandering in. Er komt een nieuwe generatie die hopelijk zal inzien dat het geen toeval is dat de jeugdwerkloosheid in Brussel zo hoog is als men hen blijft wijsmaken dat ze werk zullen vinden in hun eigen gemeente.

Daarom pleit het lid ervoor om die platgetreden paden te verlaten en een niet-polemisch, niet-partijgebonden debat te voeren over de richting die Vlaanderen met Brussel wil gaan. Concreet gaat het om twee vragen. Ten eerste: hoe gaat men om met de Brusselnorm? Blijft ze zoals ze is, dan is gezien de bevolkingsexplosie een veel grotere investering nodig. Ten tweede: wat met het onderwijs? Gaat men voor een nog grotere investering in het onderwijs zodat een groot deel van de Brusselse jongeren tot goedgeschoolde drielangige Brusselaars worden opgeleid?

Mevrouw *Ann Brussee* is zeer teleurgesteld door bepaalde reacties. De indieners wilden met de nobelste bedoelingen – geen opportunistische – het debat openen over de rol van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel. Dat er meer verwacht werd van de nota is enerzijds een compliment. Anderzijds wordt in de nota een aanzet gegeven voor een intellectueel eerlijke, open discussie over de plaats die de Vlaamse Gemeenschap in de veranderende situatie moet innemen. Het was een pleidooi voor samenwerking en om ‘out of the box’ te denken. Misschien was de conceptnota zelf niet helemaal ‘out of the box’, maar het was de bedoeling om na te denken over nieuwe paden, welke rol Vlaanderen kan spelen zonder altijd stil te staan bij de tweedeling Franse-Vlaamse Gemeenschap en de daaraan verbonden budgetten. De hele legislatuur al antwoordt minister Pascal Smet op de vraag naar capaciteitsuitbreiding in het Brussels onderwijs dat het Vlaamse geld niet dient om Franstalige problemen op te lossen. Het is weinig zinvol hier te praten over het Franstalige onderwijs dat tekortschiet, aangezien het Vlaams Parlement geen verantwoording kan vragen aan de Franstalige regering. Het Vlaams Parlement moet denken over hetgeen het

zelf kan doen. Het is altijd het standpunt van Open Vld geweest dat het Nederlandstalige onderwijs moet openstaan voor alle kinderen en dat de capaciteitsuitbreiding dringend op grote schaal moet worden uitgebreid. Mevrouw Brusseel betreurt het dat de Vlaamse minister van Onderwijs beweert dat Brussel een Franstalige stad is. Dat is de Vlaamse 'box' waar het lid uit wil. Het Nederlandstalige onderwijs leidt Nederlandkundigen op. Is dat in het belang van de rijke Vlamingen? Nee, in eerste instantie van de jongeren zelf. Overigens staat de vrijheid van onderwijs in de Grondwet ingeschreven.

Mevrouw Brusseel ziet een tegenstrijdigheid tussen de uitspraak van mevrouw Idrissi dat het standpunt van sp.a er een is voor alle Brusselaars, ongeacht hun afkomst en het standpunt van minister Smet dat het Nederlandstalige onderwijs er in eerste instantie is voor de Nederlandstaligen, de echte Vlamingen. Als er nog plaats over is ook voor de anderen. Hij heeft al middelen in de capaciteitsuitbreiding gestoken maar in een Franstalige stad voelt de minister zich niet geroepen om nog meer geld uit te geven.

Spreekster was ook verbijsterd over de uitspraken over de favela die een soort gekleurd proletariaat voortbrengt die volgens de indianers in de Vlaamse Rand huizen zouden mogen gaan poetsen, in de villa's van de blanke Vlamingen. Het is een impliciete beschuldiging van racisme ten aanzien van de auteurs omdat hun visie een blanke visie zou zijn. Zo van: hoe kunnen de Brusselaars ons nog van nut zijn? Niemand kan de heer Gatz beschuldigen van een dergelijke visie. Mevrouw Ann Brusseel begrijpt die opmerking niet, en evenmin de verwijzing naar Kuregem. Het lid woont er graag, het is helemaal geen favela. Er wonen wel veel mensen die graag een goede school voor hun kind willen vinden. De indianers zijn geen bange politici die vrezen dat ze de afkeer van de stad niet meer de baas kunnen.

Het lid hoopt samen met mevrouw Idrissi de karikatuur recht te zetten en op een constructieve, niet theatrale manier na te denken over de Brusselnorm. De Brusselnorm moet voor het lid niet telkens aangepast worden aan de demografische evolutie, maar wel aan de vragen en noden van de burgers. Als de Nederlandstalige instellingen geliefd zijn in Brussel dan moet er stevig geïnvesteerd worden.

De heer *Willy Segers* herhaalt dat N-VA bereid is mee te denken over de uitdagingen die de titel van de conceptnota schetst. Ondanks de uitleg van de heer Van Der Taelen blijft het lid het spijtig vinden dat er niet meer in de conceptnota zit om nog sterker met het debat van start te gaan. Net als de indiener betreurt het lid de gewoonte in dit parlement van meerderheid-oppositiedenken.

Het institutionele verhaal vindt de heer Segers zo essentieel dat het van het begin af meegenomen moet worden in het debat. De rest – de Brusselnorm, het onderwijs enzovoort – hangt samen met de bestuurlijke vorm voor Brussel. Hij blijft het betreuren dat dit ondanks het voornemen van alle Vlaamse partijen, niet meegenomen werd in de federale onderhandelingen. Dat maakt de hele discussie over de toekomst wat theoretisch, vindt het lid. Ofwel praat men erover in het besef dat men er op dit niveau niets aan kan veranderen, ofwel praat men er niet over, maar dan blijft het wat vrijblijvend.

Een element dat N-VA aan de discussie wil toevoegen is de mogelijkheid van de gemeenschapskeuze. In een gewest met de uitdagingen en de groei van de laatste vijftientig jaar en in de toekomst, moeten oplossingen misschien in die richting gezocht worden. Dat hangt dan weer samen met het institutionele verhaal.

De heer *Paul Delva* zegt dat een drietal elementen voor ogen gehouden moeten worden die voortvloeien uit visionaire keuzes in het verleden. De vraag is hoe men die nu invult. Een eerste element is het feit dat Vlaanderen Brussel als haar hoofdstad heeft gekozen. Niets is in deze verworven. Een tweede, moedige visionaire keuze was de Brusselnorm. Het is een hele opgave om die Brusselnorm, de 30%-norm in te vullen. Op een aantal beleidsdomei-

nen wordt die norm niet ingevuld. Voor het lid komt het er vandaag prioritair op aan die Brusselnorm, die ingeschreven is in het regeerakkoord, maximaal invulling te geven. Dat zou schitterend zijn; het is een zeer ambitieuze norm. Het is de taak van de parlementsleden om erover te waken dat de Vlaamse Regering die norm zoveel mogelijk invult. Een derde ankerpunt is de Brusseltoets. Alle ministers laten nog steken vallen, en dat heeft niet noodzakelijk te maken met slechte wil. Op kabinetten of administratie is men te weinig vertrouwd met Brussel. De parlementsleden moeten er een absolute prioriteit van maken om die toets te laten toepassen. Er is dus nog heel wat werk aan de winkel om die drie elementen in te vullen. Spreker roept op daarmee te beginnen.

Ten vierde is er de fundamentele keuze van Vlaanderen om institutioneel in Brussel aanwezig te blijven via zijn gemeenschapsbevoegdheden. Die keuze is verre van verworven. In het laatste jaar is men beginnen spreken van de vier gemeenschapsgewesten. Dat houdt in dat Vlaanderen zich een stuk terugtrekt uit Brussel. En dat het Brusselse Gewest moet denken aan het opnemen van gemeenschapsbevoegdheden. Men hoort dit discours zowel bij Franstalige als Nederlandstalige partijen.

Als Vlaanderen over de partijgrenzen voor die vier keuzes vecht staat men al een flink stuk verder. De heer Paul Delva voegt eraan toe dat een maximale invulling van de gemeenschapsbevoegdheden zoveel mogelijk in samenwerking moet gebeuren met de andere gemeenschap. Niemand heeft baat bij twee volledig los van elkaar lopende sporen. Er zijn voorbeelden bij de vleet, op alle vlakken, dat dingen verkeerd lopen omdat er te weinig bruggen bestaan.

Ten vijfde heeft iedereen er ook alle belang bij dat er meer samenwerking komt tussen de gewesten. Er wordt weinig gepraat op het vlak van mobiliteit, economie, tewerkstelling, ruimtelijke ordening enzovoort. Nochtans heeft iedereen er belang bij en zeker de Brusselselaars, de tienduizenden werkloze jongeren. Als die vijf punten de kern zouden uitmaken van een nota die door alle partijen gedragen wordt, zouden de Vlaamse volksvertegenwoordigers hun werk naar behoren doen, meent de heer Paul Delva, en een stap vooruit zetten voor de positie van Vlaanderen in Brussel, in eerste instantie om de Brusselselaars zelf vooruit te helpen.

De heer *Mark Demesmaeker*, voorzitter, merkt op dat dit in de vorm van een voorstel van resolutie kan.

Mevrouw *Irina De Knop* nodigt de andere commissieleden uit om na te denken over de fundamenteën van het Brusselbeleid. Ze meent dat een gezamenlijk werkstuk zoals een algemeen gedragen voorstel van resolutie de conceptnota de eer zou geven die hij verdient. Het is inderdaad geen afgewerkt stuk. Spreekster zou het niet willen beperken tot de Brusselse leden van deze commissie. Het gaat hier duidelijk over meer dan Brussel alleen: Vlaanderen in het Brussel van de toekomst – Brussel in het Vlaanderen van de toekomst.

N-VA was ontgoocheld omdat de nota te veel vanuit Vlaams perspectief geschreven werd. Het is bizar om vanuit sp.a-hoek dezelfde kritiek te horen, zegt mevrouw De Knop. En veel aangehaalde elementen zouden Brusselse bevoegdheden zijn. Die kritiek raakt juist de kern. Dat de indieners de nadruk leggen op Vlaanderen en de Vlaamse bevoegdheden is niet toevallig, want het is juist de bedoeling van de nota om het Vlaamse beleid in vraag te stellen.

N-VA vindt het ook noodzakelijk de Brusselse instellingen te evalueren. Mevrouw Irina De Knop beaamt dat dat nuttig zou zijn maar wijst erop dat die instellingen het resultaat zijn van de regionalisering die iedereen en zeker N-VA heeft gewenst. Het is de collectieve verantwoordelijkheid van de partijen, ook al werkt het niet zoals gewenst, en het resultaat van het regionaliseringsproces met al zijn groeipijnen. Regionalisering betekent meer autonomie, ook voor Brussel. Het is interessant na te denken of het anders kan, en hoe de

autonomie omgebogen kan worden naar constructieve samenwerking die mensen vooruit helpt.

Volgens mevrouw Irina De Knop was mevrouw Idrissi verontwaardigd dat er gesproken werd over de Brusselse, jonge allochtone werklozen die naar het rijke Vlaanderen gedeporteerd zouden worden om er te werken. Mevrouw *Yamila Idrissi* ontkent met klem dat ze het woord ‘deporteren’ gebruikt heeft. Mevrouw *Irina De Knop* neemt dat woord terug, maar het ging er wel om dat jongeren naar Vlaanderen ‘gebracht’ zouden worden om er te werken. Het lid heeft daar geen probleem mee: er staat geen muur rond Brussel. Er zijn tal van mobiliteitsmogelijkheden van en naar Brussel. Onze maatschappij moedigt interactie tussen een stad en haar hinterland aan. Vroeger is het trouwens ooit anders geweest: Vlamingen uit de Rand gingen vroeger ‘dienen’ bij de Brusselse elite. Daarom waren ze niet minderwaardig en ook Brusselaars die in de Rand gaan werken zijn niet minderwaardig. Integendeel, werken verhoogt de welvaart en maakt mensen onafhankelijk in het leven. Waar men werkt is minder relevant. Als men in die contouren blijft denken zal men geen oplossing vinden voor de uitdagingen waarvoor Brussel en de Rand staan.

De nota heeft het voordeel van de duidelijkheid, vindt mevrouw De Knop. Een punt van kritiek was het eigenbelang van Vlaanderen. De nota is een confrontatie, een spiegel die voorgehouden wordt. Er is niets verkeerd met dat eigenbelang en te zeggen waarover het gaat. Politieke correctheid is goed tot op een bepaald niveau. Spreekster vindt het positief dat het mensen wakker schudt.

In de Rand wordt men geconfronteerd met de capaciteitsproblemen in de Brusselse scholen. Als de nota verder wordt uitgewerkt moet gestreefd worden naar een geïntegreerd beleid Brussel – Vlaamse Rand. Wat is goed voor Brussel en de Vlaamse Rand samen? De grenzen tussen Brussel en de Vlaamse Rand zijn diffuus. Het gaat over één samenleving. Het is spijtig dat de opdeling van Brusselbeleid enerzijds en Randbeleid anderzijds tot in deze commissie wordt doorgetrokken. Er zijn ook twee verschillende ministers. Er wordt gepleit voor samenwerking tussen de gemeenschappen, tussen de gewesten, maar zou het niet nuttig zijn hier zelf te beginnen? Minister Bourgeois kaatst de bal terug naar Brussel met zijn uitspraken van ‘voor eigen deur vegen’. Gedeeltelijk is dat zo, maar als door gebrek aan beleid of onvoldoende middelen de samenlevingsproblemen zich verplaatsen naar de Rand, kan men daar zijn ogen niet voor sluiten. Investeren in de hoofdstad is ook goed voor de Rand.

Vier elementen moeten volgens mevrouw Irina De Knop meegenomen worden bij een verdere nota. Vooreerst moet men nadenken over de grondvesten van het Brusselbeleid en daaraan gekoppeld het Randbeleid. Nadenken over de hiaten tussen het Vlaamse beleid en het Brusselse beleid, die vooral in gewestmateries zichtbaar zijn. Nu berust het overleg op goodwill van individuele Vlaamse en Brusselse ministers. Er is bijvoorbeeld geen structureel mobiliteitsbeleid over de gewestgrenzen heen. De Brusseltoets komt in veel beleidsdomeinen onvoldoende aan bod. Die hiaten moeten weggewerkt worden. Voorts is het voor het lid belangrijk zowel financieel als organisatorisch in Brussel te blijven investeren. Dat is positief voor het volledige grondgebied. Ten vierde moet nagedacht worden over de versnippering van de bevoegdheden, hier al in het Vlaams Parlement tussen Brussel en de Vlaamse Rand, en in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest als dusdanig.

Mevrouw *Yamila Idrissi* zegt zich gebaseerd te hebben op de conceptnota zoals ze was. Ze wou er geen partijpolitiek spel van maken, maar over de inhoud van de nota blijft ze ontgoocheld. De opmerkingen die het lid maakte werden naar haar gevoel uit hun context gerukt. Als het lid leest: “de welvaart van Vlaanderen heeft niets te winnen bij de Brusselse miserie en chaos”, vraagt ze zich af wat Brussel erbij te winnen heeft. Ze vindt het ongelukkig geformuleerd. De nota is geschreven vanuit Vlaams eigenbelang. Het lijkt alsof het Vlaams Parlement vandaag niet in staat zou zijn Vlaamse investeringen te doen in Brussel.

Op de opmerking van de heer Van Der Taelen over de kamerbrede meerderheid voor een initiatief van de oppositie repliceert mevrouw Idrissi dat niets de indieners belet heeft om de conceptnota kamerbreed vanuit meerderheid en oppositie in te dienen. De heer *Luckas Van Der Taelen* antwoordt dat hij niet werkt in de wandelgangen maar in de commissie. Mevrouw *Yamila Idrissi* zegt dat er een verschil is tussen het bespreken van een conceptnota in de wandelgangen en een door iedereen gedragen conceptnota indienen die in commissie besproken wordt. Het lid ontkent dat zij een intifada tegen Groen zou voeren. Ze begrijpt die opmerking niet. Ze speelt niet op de persoon.

De heer Delva zei dat samenwerking tussen de gewesten belangrijk is. In de federale nota is daarover een korte paragraaf opgenomen. Mevrouw Idrissi heeft daarover een vraag gesteld aan de minister-president, namelijk over de concrete aanpak van de intergewestelijke samenwerking.

Het lid concludeert dat ze bij haar inhoudelijke kritiek van vorige vergadering blijft. Ze houdt het bewust tot de conceptnota 'as such'.

Mevrouw *Khadija Zamouri* wil niet in herhaling vallen. Er zijn al heel wat thema's aangekaart die aan de nota toegevoegd kunnen worden. Bij lectuur van de conceptnota maakte het lid zich de bedenking dat het een begindocument is waarop verder gewerkt kan worden. Het is een opening tot debat over oplossingen voor de uitdagingen waarvoor Brussel en Vlaanderen staan: mobiliteit, werk enzovoort. Het is een kans om de echte problemen aan te pakken. Op een nieuwjaarsreceptie gaf de voorzitter van vzw 'de Rand' een speech met enorme positiviteit ten beste. Hij beseft goed wat de stad en de Rand zijn. Hij verwees naar de enorme groei van het aantal Nederlandstalige scholen in Brussel: van een tiental in de jaren 50 naar meer dan 250 nu. Volgens hem moet dat als een positieve kracht gezien worden. Ook in de Rand ziet hij dat als een positieve kracht. Men moet de mensen niet wegduwen maar ze gastvrij ontvangen. Uiteraard zijn er ook in de Rand uitdagingen. Men moet de anderstaligen het gevoel geven dat ze welkom zijn. Dat kan alleen als iedereen samen aan de kar trekt.

Mevrouw Zamouri begrijpt de opmerking dat de nota door alle partijen samen ingediend had kunnen worden, maar men mag zich daar niet op focussen. Wel op de essentie, namelijk dat het een beginpunt is waarop verder gewerkt kan worden. Het lid roept op dat men vanuit Brussel en de Rand elkaar de hand zou reiken. De Rand is ook voor de Brusselaars een mooie gordel die ze voor een groot deel zo willen behouden.

Tot slot wil het lid onderstrepen dat als men niet zwaar investeert in onderwijs, men gezien is.

Een belangrijke sleutel in de discussie is de vraag of men de huidige institutionele structuren in vraag stelt of niet, zegt de heer *Eric Van Rompuy*. De economische, sociologische realiteit is veranderd sinds de oprichting van die structuren in de jaren 70. De Nederlandse Commissie voor de Cultuur van de Brusselse agglomeratie (NCC) werd in 1971 opgericht in een soort defensieve reactie. Het was de periode toen het FDF de absolute meerderheid had in Brussel. Er werd onder Vlamingen geld ingezameld voor Nederlandstalige scholen in Brussel. De realiteit op het terrein is veranderd: de Vlamingen zitten niet meer in het defensief.

De gemeenschapsvorming ligt aan de basis. Met de Lambermontakkoorden in 2000 hebben Vld, sp.a, Volksunie en Groen de institutionele structuren bevestigd en uitgebreid. N-VA zegt nu dat het een gemiste kans is dat de instellingen niet geëvalueerd worden. Maar wat wil men veranderen? Een gemeenschapskeuze zou een verkeerde keuze zijn, vindt de heer Van Rompuy, want dan voert men een nationaliteitsaanhorigheid in in een stad die volledig multicultureel geworden is, waar de twee gemeenschappen allicht een minderheid zullen zijn.

Ofwel vertrekt men in zijn analyse van de gemeenschapsvorming en de bestaande institutionele structuren (ook de taalgrenzen) ofwel begint men een institutioneel debat zoals in Wallonië waar de regionalisering van het onderwijs een punt is. Dat zou in Vlaanderen ook een punt van debat kunnen zijn. Hij verwijst naar de uitspraak van een vorige spreker over minister Smet die verdere capaciteitsuitbreiding weigert omdat het niet uitsluitend komt vanuit de behoefte van Nederlandstalige inwoners.

De conceptnota is een goed anker om dat debat te voeren. Volgens de heer Van Rompuy zal een institutioneel debat tot weinig leiden. Moet er niet op een andere manier gedacht worden over de inhoud van gemeenschapsvorming, van de onderwijspolitiek? Moeten anderstaligen in het Nederlandstalige onderwijs als een bedreiging of een kans gezien worden? Men is het er niet over eens. De tweede hamvraag voor het lid is dus hoe Vlaanderen aankijkt tegen het Nederlandstalige onderwijs in Brussel. Blijft het de kans geven aan Nederlandstaligen om in een verfranst Brussel naar een Nederlandstalige school te gaan zoals dat in jaren 50 en 60 was? De situatie is nu volledig anders: de anderstaligen komen naar de Nederlandstalige scholen waardoor de Vlamingen op de duur het gevoel krijgen niet meer op een Nederlandstalige school te zitten. Hoe kijkt Vlaanderen aan tegen onderwijs in Brussel? Moet het gaan om een stuk regionalisering; moet het op een andere manier bekeken worden dan in Vlaanderen? Men zit immers met een ander gegeven. Dat geldt ook voor de Rand. De situatie wordt door velen als een bedreiging ervaren. Defensief reageren is op termijn niet houdbaar. Men kan het beter positief bekijken. Vlaanderen kan meefinancieren. Minister Smet zegt dat hij niet onbeperkt kan blijven betalen voor capaciteitsuitbreiding voor scholen die niet Nederlandstalig zijn. Ook in de welzijnssector is het aanbod (rusthuizen, kinderopvang) groter aan het worden en is die discussie al op gang gekomen. Vlaanderen heeft de gemeenschapsvorming in Brussel als een soort grondrecht ingebouwd, maar stelt het die gemeenschap ook open voor andere gemeenschappen, met de consequenties op het vlak van regelgeving en financiën? Dat is de vraag. In die zin is de conceptnota belangrijk, maar spreker deelt de conclusies niet altijd.

Op de opmerkingen over de groeipijnen van de gewestvorming en de betrokkenheid van de stichtende partijen wil de heer *Willy Segers* het volgende repliceren. Op amper twee jaar tijd zijn er in verband met Brussel vier actualiteitsdebatten geweest over onderwijs, armoede, veiligheid, milieuvervuiling. De zogenaamde ‘founding fathers’ van de Brusselse instellingen hebben zichzelf in vraag gesteld in publicaties omdat niet gerealiseerd werd wat ze voor ogen hadden. In die context heeft het lid van een evaluatie gesproken.

Minister Bourgeois bedoelde niet dat Vlaanderen de ogen moet sluiten voor de Brusselse problemen maar wel dat Brussel in eerste instantie aanstalten moet maken om er iets aan te doen, zegt de heer Segers. Uit de nota blijkt ook enigszins dat er teveel uitsluitend van Vlaamse kant wordt verwacht en te weinig van de Brusselse instellingen. Vandaar de reactie van het lid.

De heer *Joris Van Hauthem* vindt dat men minister Smet volledig moet citeren: het uitgangspunt van de capaciteitsuitbreiding is dat Nederlandstaligen in Brussel naar een Nederlandstalige school moeten kunnen gaan. Dat betekent niet dat anderstaligen niet welkom zijn. Vlaanderen moet het capaciteitsprobleem niet alleen oplossen.

Moet men vertrekken vanuit de bestaande institutionele realiteit of anders gaan denken? De heer Van Hauthem vindt het een gevaarlijke piste om de gemeenschapsvorming nu in vraag te stellen. Het enige alternatief is immers regionalisering, op een moment dat de Franstaligen dat debat voeren. In de jaren 70 was er inderdaad een defensieve politieke houding, nu wordt men echter geconfronteerd met een defensieve demografische situatie. Vlaanderen is institutioneel enkel via de gemeenschapsbevoegdheden aanwezig in Brussel. In het Brusselse Gewest hebben de Vlamingen niet veel te zeggen en 17 of 25 gegarandeerde Nederlandstalige verkozenen zal er op zich niet veel aan veranderen. Spreker vindt

het geen goed idee om de kinderbijslag naar de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie te duwen. Het is een vorm van regionalisering. Glijdt men anders af naar sub-nationaliteit? Nee, er zijn nu al twee onderwijssystemen in Brussel met andere systemen en financiering. Op zich zijn daar geen problemen mee. Als men dat in vraag stelt is complete gewestvorming niet veraf. Dan is Vlaanderen institutioneel helemaal niet meer aanwezig in Brussel.

Dat heeft ook met onderwijs te maken: het grote aandeel anderstaligen, is dat een kans of een bedreiging? Volgens het lid is het een kans in Brussel, maar een bedreiging in de Vlaamse Rand. In Brussel is de verfransing grotendeels via het onderwijs begonnen, nu krijgt men de kans om het om te draaien. Men moet dan wel resoluut voor die doelstelling gaan: onderwijs als kans om een stuk tweetaligheid opnieuw te realiseren, op termijn – wie weet – vernederlandsing. In de Rand gaat het om Nederlandstalige gemeenten die door de instroom van anderstaligen ontnederlandst worden. Daar heeft het dus het omgekeerde effect. Het moet wel in relatie tot elkaar bekeken worden. De heer Van Hauthem volgt mevrouw De Knop dat als de capaciteit van het onderwijs in Brussel, Nederlandstalig of Franstalig, niet gevoelig stijgt, de Rand met de gevolgen zit, waar nog geen adequate maatregelen tegenover staan.

Mevrouw *Ann Brusseel* wil ingaan op de opmerking dat de nota uit Vlaams eigenbelang zou geschreven zijn. De conceptnota gaat niet zozeer over de Rand. Uiteindelijk zijn alle uitdagingen in Brussel en de Rand inderdaad aan elkaar gelieerd. De conceptnota haalt verschillende redenen aan waarom Vlaanderen een belangrijke rol te spelen heeft in Brussel. Het wordt vanuit verschillende perspectieven bekeken, waaronder het belang voor Vlaanderen. Het lid betreurt dat de hele nota herleid wordt tot een nota over het Vlaamse eigenbelang.

Waarom zou de nota niet goed kunnen zijn als ze niet door alle partijen is mee ondertekend, vraagt mevrouw Ann Brusseel zich af. Mevrouw *Yamila Idrissi* reageert dat het een repliek was op de opmerking van de heer Van Der Taelen over een kamerbreed gedragen tekst. Men had die kamerbrede consensus kunnen zoeken voor het indienen van de nota. Als iedereen al akkoord kan gaan met de basisprincipes dan zou de discussie er anders uit zien. Wat het lid vreesde is dat het debat alle richtingen uitgaat. Het gaat over de Rand, het institutionele, gemeenschapskeuze, onderwijs, welzijn. Het zal verzanden want het gaat alle kanten uit. Mevrouw *Ann Brusseel* werpt op dat mevrouw Idrissi de nota te eng vond want geschreven vanuit eigenbelang. Ze betreurt verder dat de indieners van de nota andere ideeën worden toegeschreven dan in de nota staan.

Regionalisering van het onderwijs vindt mevrouw Ann Brusseel geen optie. Een debat over de institutionele structuren zou goed zijn, maar overstijgt dit Vlaams Parlement. Tot slot betreurt mevrouw Brusseel dat het debat over de nota vergiftigd werd.

De heer *Lucas Van Der Taelen* stelt vast dat mevrouw Idrissi zich opwindt over het inderdaad zwaarbeladen woord deportatie. Het lid vindt het echter spijtig dat mevrouw Idrissi blijft bij de woorden die ze vorige vergadering heeft uitgesproken: “De auteurs degraderen de stad daarentegen tot een soort favela van jonge arbeidskrachten die ’s morgens naar de Fabriek Vlaanderen gebracht worden om er de huizen te poetsen en in de bedrijven te gaan werken.”. Dat is niet wat de indieners bedoelen. Spreker heeft nog eens gerefereerd naar het interview met Hans Bonte in *Le Soir*. Die mensen worden niet gebracht, ze gaan op eigen initiatief naar de Rand, weg uit Brussel, omdat ze een beter leven willen. Daar willen de indieners net iets aan doen door zwaar te investeren in het onderwijs.

Spreker blijft het oneens met de suggestie dat een conceptnota op voorhand kamerbreed moet worden afgetoetst. De commissie is net de plek een bestaande tekst te bespreken en te amenderen. De heer *Mark Demesmaeker* is het daarmee eens.

Verder vindt de heer *Lukas Van Der Taelen* het niet meer dan normaal dat de discussie veel kanten tegelijk uitgaat. De collega's wijzen terecht op de noodzaak om na te denken over de Brusselse instellingen. De negentien gemeenten zijn een zeer negatieve kracht in Brussel die elke verandering tegenhoudt. De Brusselse instellingen functioneren niet optimaal omdat ze uit een andere tijd dateren. Een commissie is de plek om over die zaken na te denken. Ook over het onderwijs. Het lid heeft nog steeds geen antwoord gehoord op de vraag waar men met het onderwijs naartoe wil. Dat is normaal. Het lid verwacht daar vandaag geen pasklaar antwoord op. Er moet wel dringend over gepraat worden.

Ook thema's als de gemeenschapsvorming, subnationaliteit, duiken steeds weer op, zegt het lid. Dat moet doorgepraat worden. Tot in de jaren tachtig was de opdeling in twee gemeenschappen vrij gemakkelijk en duidelijk. Nu wordt er in de meerderheid van de Brusselse gezinnen noch Nederlands noch Frans gesproken. Er zijn steeds meer taalgemengde gezinnen. Het landschap is zeer onduidelijk. Het zou als oefening interessant zijn om los van elke politieke realiteit na te denken over welke instellingen ideaal zouden zijn voor deze stad. Dat kan men dan amenderen uitgaande van de politieke machtsverhoudingen. Alle politieke partijen zitten vast in sjablonen waar ze niet uitgeraken. De politici moeten durven nadenken over hun plaats in deze veranderende stad en haar rand.

In de politiek wordt al eens met modder gegooid. Er wordt op vele tenen getrapt, maar gelukkig blijft het hier bij woorden, zegt de heer *Lukas Van Der Taelen*. Het debat was heftig omdat het over iets essentieel gaat. Het debat gaat inderdaad alle richtingen uit, want de stad gaat alle richtingen uit. De nobele intentie van de conceptnota was het debat op gang te trekken. De tekst is inderdaad voor verbetering vatbaar, maar het lid vraagt het debat toe te spitsen op de echte meningsverschillen, op de essentie.

Waarover is men het eens en waarover niet? Grosso modo werden er twee thema's aange-reikt. Ten eerste de Brusselse instellingen. De indieners hebben dat punt niet opgenomen omdat ze vreesden in een nog moeilijker discussie te belanden. De heer *Van Der Taelen* wil er gerust over spreken. Hij is het met de heer *Segers* eens. Er zijn kansen gemist. De analyse van het lid verschilt misschien enigszins van die van de heer *Segers*: er is zoveel ingezet op Brussel-Halle-Vilvoorde dat Brussel weggezakt is in het politieke debat. Het lid vreest dat een nieuw momentum op zich zal laten wachten, of dat de noodzaak zich helaas niet positief zal opdringen. Hij hoopt alsnog op een pinkstertijd in Franstalige kringen.

De heer *Lukas Van Der Taelen* pleit om nog eens een debat te voeren, misschien voor een grotere audiëntie, over twee thema's: de toekomst van de instellingen en waar naartoe met het onderwijs? Dat laatste hangt samen met de Brusselnorm. Dat zijn de twee grote vraagstellingen waarover men het niet altijd eens is, concludeert het lid.

De heer *Eric Van Rompuy* werpt op dat men nooit uit een discussie over de instellingen zal geraken. Men is er op federaal niveau ook niet uitgeraakt, behalve dan over de overheveling van de kinderbijslag naar de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Verder is er niets veranderd. N-VA wil iets totaal anders dan Groen. Men geraakt er hier dus niet uit.

Wat de gemeenschapsbevoegdheden Onderwijs en Welzijn betreft is de toestand totaal veranderd. Vroeger was er een defensieve houding om voorzieningen voor de Vlamingen te creëren. Nu doen andere gemeenschappen daar ook een beroep op. Kiest men voor openheid van Vlaanderen, met alle consequenties, of voor een gesloten houding? Daar is nog geen eensgezindheid over. Het is problematisch dat leerkrachten op de duur meer met de taalproblemen dan met de inhoud bezig zijn. De commissie voor Onderwijs praat zijdelings eens over Brussel; niet-Brusselaars begrijpen de uitdagingen en mogelijkheden niet.

Mevrouw *Yamila Idrissi* beaamt dat men het niet eens zal worden over de Brusselse instellingen. Spreekster deelt de mening van de heer *Van Der Taelen* over de negentien gemeen-

ten, de interne staatshervorming. Het lid vindt het echter niet verstandig om die discussie hier te voeren.

In verband met het Brusselse onderwijs wordt altijd een element vergeten, zegt mevrouw Idrissi. Sommige anderstalige Brusselse ouders kiezen het Nederlandstalige onderwijs voor hun kinderen omdat ze hopen ze daarmee beter te wapenen voor een positie op de arbeidsmarkt later. Vaak studeren echter anderstalige jongeren af die noch het Nederlands noch het Frans voldoende kennen. Men levert dus in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel leerlingen af die niet klaar zijn voor de arbeidsmarkt. Men moet er omzichtig mee omspringen om het Nederlandstalige onderwijs als lokaas te gebruiken, terwijl een groot deel van de jongeren problemen hebben. Men moet het belang van de jongere centraal stellen. Dat betekent niet dat men niet moet investeren in het Nederlandstalige onderwijs, maar men moet de consequenties voor de jongere bekijken.

De heer *Eric Van Rompuy* vraagt of men die jongeren dan moet weren? Mevrouw *Yamila Idrissi* meent van niet, maar men moet meer remediëren in taal. Naast de discussie over de capaciteitsuitbreiding is er ook de discussie van het kwaliteitsvol onderwijs. De heer *Luckas Van Der Taelen* meent dat niemand dat in twijfel stelt.

Ter afronding wijst mevrouw *Yamila Idrissi* erop dat het Brusselse onderwijs al vaak aan bod is gekomen in de commissie voor Onderwijs. Wat is dan nog de meerwaarde van een discussie in deze commissie?

De heer *Willy Segers* zou die oefening wel durven maken. Het zou mooi zijn als men voor het einde van deze legislatuur erin zou slagen gezamenlijk een tekst op te stellen. Het lid zou er gewoon van uitgaan dat de tekst tegenstrijdige, genuanceerde standpunten zal bevatten. De conceptnota is een prima initiatief als het meer mensen wakker schudt. Een genuanceerde tekst zal misschien niet met een oplossing afkomen, maar het zal een zinvolle bijdrage leveren.

De heer *Mark Demesmaeker* merkt op dat een voorstel van resolutie met aanbevelingen wel keuzes moet maken.

Ten aanzien van de heer Van Rompuy zegt mevrouw *Ann Brusseel* dat onderwijs niet alleen een kans is maar ook een recht en als overheid kan men de instroom niet kiezen. Het is echter de plicht van de overheid om de kwaliteit te garanderen. Twee weken geleden was er in de Samenwerkingscommissie van de Vlaamse Gemeenschapscommissie nog een discussie over het onderwijs. Het lid heeft er concrete vragen kunnen stellen aan minister Pascal Smet, onder meer over de aanpak van het capaciteitsprobleem enerzijds en over de uitdagingen en problemen van het onderwijsveld anderzijds dat geconfronteerd wordt met veel anderstalige leerlingen. Het stoort het lid dat een leerling van allochtone afkomst die afstudeert in het secundair onderwijs nog steeds een anderstalige wordt genoemd. Het lid pleit voor een positieve benadering en voor het aanpassen van de pedagogische en didactische methoden aan de gewijzigde realiteit. Dat kost geld, maar de overheid is het verplicht aan haar burgers, ook in de centrumsteden. Dit is niet zozeer een uitdaging voor deze commissie, vindt mevrouw Brusseel, maar veeleer voor de commissie Onderwijs en de minister van Onderwijs. Men moet progressief durven nadenken en investeren in opleidingen voor anderstalige kinderen met een veelheid aan achterstellingsfactoren, want daar ligt het probleem vooral. Uiteraard kan dat niet opgelost worden met een conceptnota in de commissie voor Brussel. De Brusselse Vlaamse volksvertegenwoordigers kunnen wel heel sterk aandacht blijven vragen van de minister en alle onderwijsactoren om positief met deze problematiek om te gaan en niet vanuit angst voor veranderingen.

De heer *Paul Delva* sluit zich aan bij vorige spreker dat de sociaal-economische achterstelling vaak veel belangrijker is dan de talenkwestie. Minister Smet heeft een grote stap voorwaarts gezet door enkele maanden geleden de proefprojecten te introduceren. Veel

financiële middelen worden voorzien voor concentratiescholen in Antwerpen, Gent en Brussel. Er wordt in die projecten gekozen voor een fundamenteel andere benadering. Het lid zal die projecten van dichtbij opvolgen. Volgens hem is dat een van de belangrijkste beslissingen in onderwijs geweest in de afgelopen jaren. Maar het zal geld kosten.

In dit parlement zijn er niet veel ambassadeurs voor Brussel. Er bindt hen meer dan ze willen zien, zegt de heer Paul Delva. Intern kan er keihard gediscussieerd worden, maar het lid doet een warme oproep om naar buiten uit samen te blijven vechten voor Brussel.

Mark DEMESMAEKER,
voorzitter

Yamila IDRISSE,
verslaggever